

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол № 10 від
«11» червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПСИХОМЕТРІЇ

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність: С4 Психологія

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>3</u>	<u>6</u>	<u>20</u>	<u>16</u>	<u>54</u>	<u>90</u>	<u>6</u>

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів в галузі С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», Спеціальність: С4 Психологія, затвердженої вченою радою ЗФУУ (протокол № 10 від «11» червня 2025 року).

Програму навчальної дисципліни розробила:

Доктор психологічних наук, професор
професор кафедри психології

(підпис)

О. Савченко

Робочу програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри психології
Протокол № 9 від “21” травня 2025 року

Завідувач кафедри психології

(підпис)

І. Клименко

Гарант ОПП «Психологія»

(підпис)

І. Клименко

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) „__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) „__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) „__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) „__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Статус дисципліни Вибіркова Мова навчання українська	
Змістових модулів - 2	Спеціальність: С4 Психологія	Рік підготовки	
		3-й	
	Освітньо-професійна програма «Психологія»	Семестр	
		6-й	
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90		Лекції (год.)	
		20	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 год.;	Ступень вищої освіти - бакалавр	Практичні(год.)	
		16	
		Самостійна робота(год.)	
		54	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
			Залік

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Сучасні методи психометрії» — формування у здобувачів вищої освіти системних знань про теоретичні основи та сучасні методи психометрії, розвиток навичок побудови, адаптації та валідазації психометричних інструментів, а також уміння застосовувати їх у психологічних дослідженнях, діагностиці та практиці.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Сучасні методи психометрії» полягають у забезпеченні студентів знаннями та практичними навичками, необхідними для роботи з емпіричними матеріалами та їх коректної інтерпретації у психологічних дослідженнях. Основні завдання можна сформулювати так:

- Ознайомлення з історією та сучасним станом психометрії.
- Вивчення принципів побудови психометричних тестів.
- Формування знань про методи оцінки надійності та валідності.
- Опанування сучасних статистичних та математичних методів у психометрії.
- Розвиток практичних навичок використання психометричних інструментів

- у дослідженнях та практиці.
- Формування критичного мислення щодо інтерпретації результатів психометричних вимірювань.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни.

Для успішного засвоєння дисципліни «Сучасні методи психометрії» студентам необхідно володіти знаннями з таких предметів:

Пререквізіти:

- Методи дослідження в психології – це сукупність загальних підходів і інструментів для отримання наукових знань про психіку та поведінку людини.
- Методи кількісних досліджень у психології — статистичні та математичні методи аналізу даних.
- Методи якісних досліджень у психології — для комплексної оцінки психічних явищ психометричні інструменти поєднуються з якісними методами.
- Психодіагностика — створення та стандартизації психодіагностичних методик.
- Дані та їх аналіз у психології — інструменти для обробки та інтерпретації емпіричних даних.

Постреквізіти:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та практиках:

- Клінічна практика — набуття студентами практичних навичок психодіагностики, консультування та корекції у реальних клінічних умовах.
- Переддипломна практика — завершальний етап професійної підготовки, який інтегрує теоретичні знання та практичні вміння для перевірки готовності до самостійної роботи психолога.
- Кваліфікаційна робота — самостійне науково-практичне дослідження студента, спрямоване на демонстрацію сформованих компетентностей та здатності застосовувати психологічні знання у вирішенні професійних завдань.

3.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Сучасні методи психометрії» складається з двох змістовних модулів:

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи психометрії

Тема 1. Предмет і завдання психометрії

Психометрія є галуззю психології, що займається вимірюванням психічних явищ та властивостей особистості за допомогою стандартизованих методів. Її предметом є розробка та застосування інструментів для кількісної оцінки індивідуальних відмінностей. Завдання психометрії полягають у створенні

надійних і валідних тестів, які дозволяють об'єктивно оцінювати когнітивні, емоційні та поведінкові характеристики. Вона забезпечує наукове підґрунтя для психодіагностики та практичної роботи психолога.

Тема 2. Історія розвитку психометрії

Історія психометрії бере початок у XIX столітті, коли виникли перші спроби кількісного вимірювання інтелекту та здібностей. Важливими етапами стали роботи Ф. Гальтона, Ч. Спірмена та А. Біне, які заклали основи сучасних тестових методик. У XX столітті психометрія розвивалася завдяки використанню математичної статистики та факторного аналізу. Сьогодні вона інтегрує класичні підходи з новітніми технологіями, включаючи комп'ютерне тестування та аналіз великих даних.

Тема 3. Теоретичні моделі вимірювання психічних явищ

У психометрії застосовуються різні моделі вимірювання, серед яких класична теорія тестів та сучасна теорія відповіді на завдання (IRT). Класична модель ґрунтується на аналізі надійності та валідності тестів, тоді як IRT дозволяє більш точно оцінювати рівень здібностей індивіда. Теоретичні моделі забезпечують основу для створення шкал та інтерпретації результатів. Вони дозволяють враховувати індивідуальні особливості та підвищують точність психометричних вимірювань.

Тема 4. Поняття надійності та валідності тестів

Надійність тесту означає стабільність та узгодженість його результатів при повторних вимірюваннях. Валідність визначає, наскільки тест дійсно вимірює ту характеристику, для якої він призначений. Ці показники є ключовими критеріями якості психометричних інструментів. Висока надійність і валідність забезпечують достовірність діагностичних висновків та практичну цінність тестів у психології.

Тема 5. Стандартизація та нормування психометричних методик

Стандартизація передбачає створення єдиних умов проведення тестування та обробки результатів. Нормування полягає у визначенні середніх показників та шкал для різних груп населення. Ці процеси забезпечують можливість порівняння результатів між індивідами та групами. Стандартизовані методики дозволяють психологам отримувати об'єктивні дані та використовувати їх у практиці та дослідженнях.

Змістовний модуль 2. Практичні методи психометрії

Тема 6. Методи побудови психометричних тестів

Побудова тестів включає розробку завдань, визначення шкал та перевірку їх психометричних властивостей. Важливим етапом є апробація тестових матеріалів на вибірках респондентів. Методи створення тестів враховують як теоретичні моделі, так і практичні вимоги до інструментів. Якісно розроблений

тест дозволяє отримати валідні та надійні результати у психологічній діагностиці.

Тема 7. Статистичні методи аналізу психометричних даних

Аналіз даних у психометрії здійснюється за допомогою математичної статистики, включаючи кореляційний, факторний та регресійний аналіз. Ці методи дозволяють виявляти структуру психічних явищ та взаємозв'язки між ними. Статистичні процедури забезпечують перевірку надійності та валідності тестів. Використання сучасних статистичних програм значно підвищує точність та ефективність психометричних досліджень.

Тема 8. Використання комп'ютерних технологій у психометрії

Сучасна психометрія активно застосовує комп'ютерні технології для тестування та аналізу результатів. Це дозволяє автоматизувати процес збору даних, підвищити точність обробки та зменшити вплив людського фактора. Комп'ютерні системи забезпечують адаптивне тестування, коли завдання підбираються відповідно до рівня респондента. Використання технологій відкриває нові можливості для масштабних досліджень та інтеграції психометрії з іншими науками.

Тема 9. Практичне застосування психометричних методів у психології

Психометричні методи широко використовуються у клінічній, освітній та організаційній психології. Вони допомагають оцінювати рівень інтелекту, особистісні риси, емоційний стан та професійні здібності. Практичне застосування тестів дозволяє здійснювати діагностику, відбір персоналу та моніторинг розвитку особистості. Психометрія є важливим інструментом для прийняття рішень у психологічній практиці.

Тема 10. Сучасні тенденції та перспективи розвитку психометрії

Сучасні тенденції психометрії включають інтеграцію з нейропсихологією, використання великих даних та штучного інтелекту. Перспективним напрямом є розробка адаптивних тестів та мобільних додатків для психологічної діагностики. Психометрія стає більш гнучкою та доступною завдяки цифровим технологіям. Її розвиток сприяє підвищенню точності вимірювань та розширенню сфер практичного застосування.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем практичних занять	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л.	пр.	с.р.
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи психометрії				
Тема 1. Предмет і завдання психометрії. Ознайомлення з сутністю психометрії, її місцем у системі психологічних наук та практики.	9	2	2	5

Тема 2. Історія розвитку психометрії. Основні етапи становлення психометрії, ключові школи та напрями.	9	2	2	5
Тема 3. Теоретичні моделі вимірювання психічних явищ. Класичні та сучасні моделі психометричних вимірювань.	9	2	2	5
Тема 4. Поняття надійності та валідності тестів. Методи оцінки якості психометричних інструментів.	9	2	2	5
Тема 5. Стандартизація та нормування психометричних методик. Принципи створення та адаптації тестів для різних груп.	9	2	2	5
Змістовний модуль 2. Практичні методи психометрії				
Тема 6. Методи побудови психометричних тестів. Алгоритми створення тестових завдань та шкал.	9	2	2	5
Тема 7. Статистичні методи аналізу психометричних даних. Застосування математичної статистики у психометрії.	9	2	1	6
Тема 8. Використання комп'ютерних технологій у психометрії. Програмне забезпечення для обробки та аналізу результатів.	9	2	1	6
Тема 9. Практичне застосування психометричних методів у психології. Приклади використання психометрії у клінічній, освітній та організаційній практиці.	9	2	1	6
Тема 10. Сучасні тенденції та перспективи розвитку психометрії. Інноваційні напрями, інтеграція з нейропсихологією.	9	2	1	6
Усього:	90	20	16	54

5. Тематика практичних занять з дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи психометрії

Практичне заняття 1. Предмет і завдання психометрії

- Охарактеризуйте психометрію як галузь психології.
- Назвіть основні завдання психометрії у дослідженнях та практиці.
- Зазначте відмінності психометрії від інших методів психологічного вимірювання.
- Опишіть приклади застосування психометрії у сучасній психології.

Практичне заняття 2. Історія розвитку психометрії

- Охарактеризуйте ключові етапи становлення психометрії.
- Назвіть основних представників та їх внесок у розвиток психометрії.
- Зазначте значення історичних моделей для сучасних досліджень.
- Опишіть приклади класичних тестів, що використовуються й сьогодні.

Практичне заняття 3. Теоретичні моделі вимірювання психічних явищ

- Охарактеризуйте класичну теорію тестів.
- Назвіть основні положення теорії відповіді на завдання (IRT).
- Зазначте відмінності між класичними та сучасними моделями вимірювання.
- Опишіть приклади застосування моделей у практиці психометрії.

Практичне заняття 4. Надійність та валідність психометричних тестів

- Охарактеризуйте поняття надійності тесту.
- Назвіть основні види валідності психометричних методик.

- Зазначте методи перевірки надійності та валідності.
- Опишіть значення цих показників для практичної роботи психолога.

Практичне заняття 5. Стандартизація та нормування психометричних методик

- Охарактеризуйте процес стандартизації тестів.
- Назвіть принципи нормування психометричних інструментів.
- Зазначте значення стандартизації для порівняння результатів.
- Опишіть приклади нормованих тестів, що застосовуються в Україні.

Змістовний модуль 2. Практичні методи психометрії

Практичне заняття 6. Методи побудови психометричних тестів

- Охарактеризуйте етапи створення психометричного тесту.
- Назвіть принципи формування шкал та завдань.
- Зазначте значення апробації тестових матеріалів.
- Опишіть приклади сучасних методів побудови тестів.

Практичне заняття 7. Статистичні методи аналізу психометричних даних

- Охарактеризуйте роль статистики у психометрії.
- Назвіть основні методи аналізу даних (кореляційний, факторний, регресійний).
- Зазначте значення статистичних процедур для перевірки якості тестів.
- Опишіть приклади використання статистичних програм у психометрії.

Практичне заняття 8. Використання комп'ютерних технологій у психометрії

- Охарактеризуйте переваги комп'ютерного тестування.
- Назвіть сучасні програмні засоби для психометричного аналізу.
- Зазначте значення адаптивного тестування.
- Опишіть приклади застосування цифрових технологій у психометрії.

Практичне заняття 9. Практичне застосування психометричних методів у психології

- Охарактеризуйте сфери застосування психометрії (клінічна, освітня, організаційна).
- Назвіть приклади тестів для оцінки інтелекту та особистісних рис.
- Зазначте значення психометрії для відбору персоналу.
- Опишіть приклади використання психометрії у консультуванні.

Практичне заняття 10. Сучасні тенденції та перспективи розвитку психометрії

- Охарактеризуйте інноваційні напрями розвитку психометрії.
- Назвіть приклади інтеграції психометрії з нейропсихологією.
- Зазначте перспективи використання великих даних у психометрії.
- Опишіть значення цифрових технологій для майбутнього психометрії.

6. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійне заняття 1. Предмет і завдання психометрії – Охарактеризувати психометрію як галузь психології. – Представити основні завдання психометрії. – Надати приклади застосування психометрії. – Описати відмінності психометрії від інших методів. – Запропонувати можливі сфери використання психометрії.	5
2	Самостійне заняття 2. Історія розвитку психометрії – Охарактеризувати ключові етапи становлення психометрії. – Представити внесок Гальтона, Спірмена, Біне. – Надати приклади історичних моделей тестування. – Описати сучасне використання класичних тестів. – Запропонувати порівняння класичних і сучасних підходів.	5
3	Самостійне заняття 3. Теоретичні моделі вимірювання психічних явищ – Охарактеризувати класичну теорію тестів. – Представити основні положення IRT. – Надати приклади застосування моделей. – Описати відмінності між класичною та сучасною моделями. – Запропонувати можливості використання моделей у практиці.	5
4	Самостійне заняття 4. Надійність та валідність психометричних тестів – Охарактеризувати поняття надійності. – Представити види валідності. – Надати приклади методів перевірки. – Описати значення цих показників. – Запропонувати способи підвищення валідності тестів.	5
5	Самостійне заняття 5. Стандартизація та нормування психометричних методик – Охарактеризувати процес стандартизації. – Представити принципи нормування. – Надати приклади нормованих шкал. – Описати значення стандартизації. – Запропонувати можливості застосування нормування у практиці.	5
6	Самостійне заняття 6. Методи побудови психометричних тестів – Охарактеризувати етапи створення тесту. – Представити принципи формування шкал. – Надати приклади тестових завдань. – Описати значення апробації. – Запропонувати алгоритм створення тесту для студентів.	5

7	Самостійне заняття 7. Статистичні методи аналізу психометричних даних – Охарактеризувати методи кореляційного аналізу. – Представити факторний аналіз. – Надати приклади регресійного аналізу. – Описати значення статистики. – Запропонувати програмні засоби для аналізу даних.	6
8	Самостійне заняття 8. Використання комп'ютерних технологій у психометрії – Охарактеризувати переваги комп'ютерного тестування. – Представити сучасні програмні засоби. – Надати приклади адаптивного тестування. – Описати значення цифрових технологій. – Запропонувати перспективи використання мобільних додатків.	6
9	Самостійне заняття 9. Практичне застосування психометричних методів у психології – Охарактеризувати сфери застосування психометрії. – Представити приклади тестів для інтелекту. – Надати приклади тестів для особистісних рис. – Описати значення психометрії у відборі персоналу. – Запропонувати приклади використання психометрії у консультуванні.	6
10	Самостійне заняття 10. Сучасні тенденції та перспективи розвитку психометрії – Охарактеризувати інноваційні напрями розвитку психометрії. – Представити приклади інтеграції психометрії з нейропсихологією. – Надати приклади використання у психометрії. – Описати перспективи застосування цифрових технологій. – Запропонувати можливі напрями розвитку психометрії в Україні.	6
Всього		54

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Сучасні методи психометрії» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, презентації;
- екзамен.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Сучасні методи психометрії» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	
40%	10%	40%	10%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (2 занять, 2 теми – 2 оцінки). 2. Модульний контроль 1 проводиться на 2 занятті. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання письмового завдання, а саме: 20 тестових завдань.		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (10 занять, 10 тем – 10 оцінок). 2. Модульний контроль 2 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання письмового завдання.	

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-10
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	

6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Вельдбрехт О., Зінченко Н., Тавровецька Н. *Шкала самооцінки Розенберга: українська адаптація та психометричні властивості*. Інсайт: психологічні виміри суспільства, 2025, №13, с. 142–150.
2. Вельдбрехт О., Рибачок Д. *Українська адаптація шкали процвітання Е. Дінера*. Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Психологія, 2025, №22, с. 12–20.
3. Карпенко З., Климпуш А. *Україномовна адаптація особистісного опитувальника HEXACO*. Психологічні перспективи, 2025, вип. 46, с. 39–62.
4. Мазяр О. В., Фещук В. В. *Основи психометрики: методичні рекомендації*. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 110 с.
5. Тітов І. Г. *Елементи практичної психометрики: навчальний посібник*. Київ: Кондор, 2024. 128 с.

Додаткові:

6. Колесніченко Л., Гоменюк А. *Адаптація шкали конфлікту рішень О. Коннора українською мовою*. Перспективи та інновації науки, 2025, №2(48), с. 1455–1476.
7. Мазяр О. В., Войтенко В. І., Троценко А. *Шкала особистісної динаміки: модифікація та психометричні характеристики*. Журнал соціальної та практичної психології, 2025, №5, с. 61–72.
8. Нариси сучасної психометрики. Київ: Українське психометричне товариство, 2023.
9. Кириченко В. І., Климчук В. П. *Психометрія та психодіагностика: сучасні підходи*. Житомир: ЖДУ, 2023.
10. Аврамчук О. В. *Методологія психометричних досліджень у клінічній психології*. Львів: УКУ, 2024.

Інформаційні ресурси:

1. Українське психометричне товариство — umpa.org.ua
2. Psychometric Society — psychometricsociety.org
3. Електронна бібліотека Житомирського державного університету — eprints.zu.edu.ua (eprints.zu.edu.ua in Bing)
4. Міністерство освіти і науки України — mon.gov.ua
5. Національна психологічна асоціація України — npa.org.ua
6. Українське психометричне товариство — umpa.org.ua